

Nr 230

Av herr Werner, om åtgärder för verkställighet av riksdagens beslut om inrättandet av en försöksgård för fasta jordbruksförsök och för inlandsjordbruket i västra Sverige.

I proposition nr 31 till 1949 års riksdag hemställde Kungl. Maj:t att riksdagen måtte fatta beslut om inrättandet av en försöksgård för fasta jordbruksförsök för inlandsjordbruket i västra Sverige.

I propositionen förordade Kungl. Maj:t att försöksgården skulle förläggas till ett jordområde, avstyckat från Sunne kyrkoherdeboställe Hasselbol, beläget huvudsakligen inom Sunne köping jämte ett intilliggande jordområde av hemmanet Brårud i Sunne socken, huvudsakligen avsett för trädgårdsförsök, tillsammans utgörande ett skifte med en totalareal av 79,5 ha, därav 63,2 ha åker. Området är synnerligen välbeläget med söderläge mot köpingen och innehåller alla för orten representativa jordarter i övrigt av mycket god beskaffenhet. Tidigare hade jordområdet varit föremål för mycket ingående undersökningar genom kungl. lantbrukshögskolans försorg. I utlåtanden av föreståndaren för statens jordbruksförsöksanstalt, professor Sundelin, och föreståndaren för statens trädgårdsförsök, professor Nilsson, vitsordades området såsom synnerligen lämpligt för det avsedda ändamålet ävensom behovet av att en försöksgård inom förut angivna jordbruksområde i landet, komme till utförande. Frågan om denna eller dessa för länets jordbruk synnerligen betydelsefulla försöksanläggningar hade väckts av länets hushållningssällskap, som sedan i upprepade framställningar hemställt om verkställighet och även för sin del förordat områdets lämplighet.

Intresset inom orten för projektet framgår av att kommunerna Sunne socken och Sunne köping erbjöd sig att inköpa de sålunda föreslagna jordområdena och kostnadsfritt överlåta dem på staten under nämnda förutsättning.

Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts proposition i ärendet och bestämde att de föreslagna anläggningarna skulle benämnas Sunne försöksgård.

På grund av det fattade riksdagsbeslutet, inlöstes nu de här angivna jordbruksområdena av sunnekommunerna för ett pris av ca 80 000 kronor och överlämnades av dem med skrivelse av den 20 oktober 1953 såsom gåva till staten.

Vid överlämnandet gjordes uttryckligt förbehåll att riksdagens beslut om

inrättandet av försöksgården förverkligades. För att påskynda frågans lösning hade hushållningssällskapet i länet i skrivelse till jordbruksministern av den 10 december 1953 hemställt, att han måtte vidtaga erforderliga åtgärder för att verksamheten vid statens försöksgård i Sunne skulle kunna igångsättas snarast möjligt.

Efter en ingående redogörelse för ärendets vidare utveckling hemställde Kungl. Maj:t i förnyad proposition, nr 122/1954, till riksdagen om bemyndigande att för angivet ändamål mottaga gåvan, vilket även av riksdagen bifölls.

Frågan behandlades ytterligare av 1949 års försöksgårdskommitté bland annat beträffande turordningen emellan nya försöksgårdar, och förordade kommittén att försöksgården i Värmland skulle placeras såsom nr 2. Enligt denna plan borde nu försöksgården redan kommit till utförande.

Å det från Brårud inköpta området finnes en del äldre byggnader vilka dock torde sakna betydelse för försöksgården eller anstalten för trädgårdsförsök. Rörande byggnadsbehovet hade kommittén genom sina byggnads-sakkunniga utarbetat ett byggnadsförslag rörande byggnadsbehovet. Detta förslag har kostnadsberäknats till ett totalbelopp av 502 700 kronor, därav för bostäder och administrationsbyggnad 231 000 kronor, ekonomibyggnader 162 700 kronor, för trädgårdsförsöksstationen 64 000 kronor och för nödiga ledningar, vatten m. m. samt vissa planeringsarbeten 35 000 kronor. I likhet med en tidigare utredning föreslog vidare kommittén att ett visst belopp skulle utanordnas för påbörjandet av erforderlig täckdikning av området.

Ännu fyra år därefter, sedan Kungl. Maj:t på grundval av två riksdagsbeslut emottagit jorddonationen för statens räkning, har ingenting åtgjorts för verkställighet av den av riksdagen beslutade försöksgården. Anledningen uppgives vara, att frågan om försöksgårdarnas framtida organisation hänskjutits till särskild utredning, vilken ännu ej slutfört sitt arbete. Områdets förvaltning har under tiden överlämnats till lantbruksnämnden i länet, som i brist på medel att ens kunna påbörja en planerad täckdikning sett sig nödsakad att utarrendera hela jordområdet mot en årlig arrendesumma av 1 300 kronor. Denna anordning är ur alla synpunkter i hög grad olämplig. Det säger sig självt att det sätt på vilket staten underlåtit att fylla sin genom mottagandet givna förpliktelse gentemot de donerande kommunerna inom orten väckt ett allmänt och starkt ogillande. Att såsom här skett staten i och för verkställandet av ett klart riksdagsbeslut emottager en jorddonation som i dagens läge torde vara värd 200 000 å 300 000 kronor och sedan år efter år endast inhöstar arrendesumman men underlåter att vidtaga någon åtgärd i avseende å donationens syfte eller ens underhåll, kan ej vara förenligt med vedertagna hedersbegrepp.

De åtgärder som snarast bör vidtagas är att staten övertager den direkta

skötseln av jordområdet och igångsätter försöksverksamheten genom anställandet av en försöksledare. Den nödvändiga bebyggelsen torde i första etappen kunna inskränkas till uppförandet av för jordbruksdriften och försöken erforderliga ekonomibyggnader. Bostad torde tills vidare kunna beredas föreståndaren i den alldeles intill liggande köpingen. Vad som vidare icke kan uppskjutas är påbörjandet av områdets dränering genom täckdikning, vilket lantbruksnämnden sedan länge avsett och påyrkat. Täckdikningen torde kunna verkställas etappvis och relativt billigt genom den nuvarande arrendatorn som äger nödig utrustning för ändamålet.

Frågan om mera vetenskapliga jordbruksförsök inom ifrågavarande västsvenska jordbruksområde har länge varit ett trängande behov. Någon försöksanstalt finnes nu ej emellan Lanna försöksgård i Västergötland och Offers i Ängermanland. Särskilda klimatiska och geologiska förhållanden inom detta stora inlandsområde gör behovet ännu mera påtagligt.

Genom den strukturförändring som jordbruket i flera avseenden nu undergår har detta behov ännu mera aktualiserats. Med jordområdets utomordentligt goda läge och naturligt goda beskaffenhet bör möjligheter föreligga, att avkastningen skall väl bära kostnaderna för den egentliga jordbruksdriften. Frågan om Sunne försöksgård har i dagarna blivit ännu mera aktuell, därigenom att planerna på en sammanslagning av Apertins gods och Lökene gård i Stora Kils kommun, för att där bedriva omfattande jordbruksförsök i stor skala, nu har definitivt måst avskrivas.

Vid handläggning av här relaterade ärende torde yttrande böra inhämtas från kungl. lantbrukshögskolan samt från lantbruksnämnden och hushållningssällskapet i Värmlands län.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att till Lantbruksnämnden i Värmlands län utanordna ett belopp av 25 000 kronor i och för omedelbart påbörjande av områdets grundförbättring genom täckdikning,

att riksdagen därjämte i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att snara åtgärder vidtages för verkställighet av riksdagens tidigare fattade beslut i ärendet.

Stockholm den 24 januari 1957

Osc. Werner